

Rahandusministri 29. novembri 2010. a määruse nr 60 „Tulumaksuseadusest, sotsiaalmaksuseadusest, kogumispensionide seadusest ja töötuskindlustuse seadusest tulenevate deklaratsioonide ja tõendite vormide kinnitamine ning nende täitmise ja esitamise korrad“ muutmise määruse seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõu eesmärk on muuta rahandusministri 29. novembri 2010. a määrusega nr 60 „Tulumaksuseadusest, sotsiaalmaksuseadusest, kogumispensionide seadusest ja töötuskindlustuse seadusest tulenevate deklaratsioonide ja tõendite vormide kinnitamine ning nende täitmise ja esitamise korrad“ (edaspidi *määrus*) kehtestatud vorme, et tagada nende kooskõla 2024. aastal vastu võetud tulumaksuseaduse (edaspidi *TuMS*), sotsiaalmaksuseaduse (edaspidi *SMS*), kogumispensionide seaduse (edaspidi *KoPS*) ja teiste seaduste muudatustega.

TuMS-i muutmiselega tõsteti aastast 2025 tulumaksu määra 20%-lt kahe protsendipunkti võrra 22%-ni. Lisaks kaotati tulumaksu soodusmäär 14% äriühingute regulaarselt jaotatavalt kasumilt. Kuni 31.12.2024. aasta kehtinud TuMS § 50¹ nägi ette äriühingu regulaarsetele kasumieraldistele soodsama maksustamise. Nimelt maksustati 14% tulumaksumääraga kalendriaastas jaotatud kasumit, mis on väiksem või võrdne eelneva kolme kalendriaasta keskmise Eestis maksustatud jaotatud kasumiga. TuMS rakendussätte kohaselt peab residendist äriühing kinni tulumaksu määraga 7% füüsilisele isikule makstud TuMS § 50 lõike 1¹ alusel tulumaksust vabastatud dividendilt või muult kasumieraldiselt, juhul kui dividendi või muu kasumieraldise aluseks olev kasum oli maksustatud kuni 2024. aasta 31. detsembrini kehtinud § 50¹ alusel madalama maksumääraga.

TuMS muudatuse kohaselt võib residendist krediidasutus ja mitteresidendist krediidasutuse Eesti filiaal kasumi jaotamisel tasumisele kuuluvast tulumaksust maha arvata eelmistel kalendriaastatel ja jooksva kalendriaastal makstud avansilised maksed. Erinevalt kehtinud korrast, kus jaotatud kasumilt tasumisele kuuluvast tulumaksust sai maha arvata vaid eelmistel kalendriaastatel makstud avansilised maksed, saab aastast 2025 maha arvata jooksva kalendriaastal makstud avansilisi makseid.

Eelnõuga täpsustatakse määruse lisasid ning deklaratsioone täiendatakse reeglitega, mis reguleerivad täiendavat kogumispensionit ja vastavaid pensioniskeeme pakkuvaid finantssektori ettevõtjate tegevust, et tagada üleeuroopalise personaalse pensionitoote (edaspidi *PEPP-i*) rakendamine. PEPP on vabatahtlik pensioniskeem ELi ühisturul, mille tingimused, registreerimine, pakumine, turustamine ja järelevalve on reguleeritud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 2019/1238 üleeuroopalise personaalse pensionitoote (PEPP) kohta (ELT L 198, 25.07.2019, lk 1–63).

Alates 2025. aastast rakendatakse kohustusliku kogumispensionit makse kinnipidamisel KoPS §-s 9 sätestatud ja kohustatud isiku valitud maksemäärana - 2, 4 või 6%.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Määruse eelnõu on koostanud Rahandusministeeriumi maksu- ja tollipoliitika osakonna peaspetsialist Jelena Reiman (tel: 58027126, e-mail: jelena.reiman@fin.ee) ja sama osakonna nõunik Kairi Ani (tel: 58851373, e-mail: kairi.ani@fin.ee). Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna õigusloome valdkonna juht Virge Aasa (tel: 58851493, e-mail: virge.aasa@fin.ee). Eelnõu toimetab keeleliselt personali- ja õigusosakonna keeleteoimetaja Sirje Lilover (tel: 58851468, e-mail: sirje.lilover@fin.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu on järgmiste seaduste rakendusakt:

- 1) kogumispensionide seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus RT I, 06.07.2023, 45;
- 2) tulumaksuseaduse ja kaitseväeteenistuse seaduse muutmise seadus RT I, 30.06.2023, 107;
- 3) tulumaksuseaduse muutmise seadus RT I, 19.06.2024, 1;
- 4) perekonnaseaduse muutmise seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus RT I, 06.07.2023, 6;
- 5) välisteenistuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus RT I, 27.09.2024, 1;
- 6) sotsiaalmaksuseaduse § 3 täiendamise ja tulumaksuseaduse § 34 muutmise seadus RT I, 21.11.2023, 2;
- 7) tulumaksuseaduse ja kogumispensionide seaduse muutmise seadus RT I, 03.12.2024, 1;
- 8) kogumispensionide seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus RT I, 03.12.2024, 3;
- 9) ravikindlustuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus (töövõimetuse ennetamine) RTI, 02.05.2024, 3;
- 10) tulumaksuseaduse ja kaitseväeteenistuse seaduse muutmise seaduse ning tulumaksuseaduse muutmise seadus RT I, 20.12.2024, 2.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu § 1 punktiga 1 muudetakse lisa 18 pealkirja ja sellesse lisatakse viide PEPP-i lepingule.

Eelnõu § 1 punktiga 2 tunnistatakse kehtetuks määruse § 1 punkt 14, mille kohaselt on määrusel lisa 14, millega kehtestati vorm INF 2 „Füüsiliste isikute tasutud eluasemelaenu intresside deklaratsioon”. Kuna füüsilisel isikul ei ole enam õigust arvata tuludest maha eluaseme laenu intresse, siis tunnistatakse see vorm kehtetuks.

Eelnõu § 1 punktiga 3 alusel asendatakse määruse lisad 1–10, 13, 15, 17, 18, 22, 24 ja 26 käesoleva määruse lisadega.

Määruses asendatakse tulumaksu määra arv sõnadega „tulumaksu määr.“ TuMS § 4 lõike 1 kohaselt alates 2025. aastast on tulumaksu määr 22%, välja arvatud § 4 lõigetes 2 ja 5 ning § 43 lõikes 4 nimetatud juhtudel. Tulenevalt TuMS § 4 lõikest 1¹ TuMS § 1 lõigetes 2, 3, 4 ja 6–8 nimetatud maksuobjekti korral jagatakse maksustatav summa enne maksumääraga korrutamist arvuga 0,78, välja arvatud § 4 lõikes 5 sätestatud juhul.

Lisa 1 vorm TSD „Tulu- ja sotsiaalmaksu, kohustusliku kogumispensioni makse ja töötuskindlustusmakse deklaratsioon“. Deklaratsioonil täpsustatakse, et välisvaluutas tehtud tehingud arvutatakse ümber eurodeks.

Lisa 2 vormi TSD lisa 1 „Residendist füüsilistele isikutele tehtud väljamaksed, kinnipeetud tulumaks, kohustusliku kogumispensioni makse ja töötuskindlustusmakse ning arvutatud sotsiaalmaks ja tööandja töötuskindlustusmakse“ muudatused tulenevad kohustusliku kogumispensioni määrade muutmisest.

Koodil 1110 näidatakse iga kohustatud isiku ja koodil – 1111 laevpere liikme kohta temale tehtud sotsiaalmaksuga maksustatavalt väljamakselt kinni peetud kohustusliku kogumispensioni makse. Makse kinnipidamisel rakendatakse KoPS §-s 9 sätestatud maksemäära, mille isik on valinud. Makse määr on 2% käesoleva seaduse § 7 lõikes 1 nimetatud tasudelt, kui kohustatud isik ei ole valinud sama paragrahvi lõikes 2 sätestatud muud makse määra, milleks on 4% või 6% ja mis kehtib kohustatud isiku suhtes vähemalt kalendriaasta.

Eelnõuga väljamakse liik 24 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt – töötervishoiu ja tööohutuse seaduse (edaspidi TTOS) § 12² lõikes 1 nimetatud töötajale ja ametnikule, samuti juriidilise isiku juhatuse või seda asendava juhtorgani liikmele tööandja makstav haigushüvitis ning TTOS § 12³

nimetatud tööandja makstav vabatahtlik töövõimetushüvitis. Muudatus tuleneb SMS muutmisest, mille alusel laiendatakse sotsiaalmaksusoodustust kõikidele ajutise töövõimetuse hüvitistele, kui tööandja soovib kompenseerida vabatahtlikult töötajale haigus- või hoolduslehe ajal saamata jääva töötasu osa. Senini oli tööandja jaoks sotsiaalmaksuvaba haigushüvitis, mida ta maksab töötajale teise kuni kaheksanda haiguspäeva eest. SMS § 3 punktides 3 ja 3¹ nimetatud piirmäära ületav osa deklareeritakse vastavalt väljamakse liigiga 10, 11, 12, 13, 21, 22, 23 (TuMS § 13 lõige 1, § 41 punkt 1).

Lisa 3 vormi TSD lisa 2 „Mitteresidendist füüsilistele või juriidilistele isikutele tehtud väljamaksed, kinnipeetud tulumaks ja töötuskindlustusmaksed ning arvatud sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks. Aktsiaseltsifondidele või lepingulistele investeerimisfondidele tehtud väljamaaksed ning kinnipeetud tulumaks“ tehtavad muudatused on seotud TTOS-ga ning on samad, mis lisa 1.

Lisa 4 vormi TSD lisa 3 „Mitteresidendist juriidilise isiku püsivast tegevuskohast välja viidud kasum ning krediidasutuse avansiline tulumaks kasumilt“. Lisa 3 näitab mitteresidendist krediidasutuse Eesti filiaal TuMS § 47¹ alusel residendist krediidasutusele või mitteresidendist krediidasutuse Eesti filiaalile üle antud tasutud avansilised maksed. TuMS § 54 lõike 4¹ kohaselt võib mitteresidendist krediidasutuse Eesti filiaal § 53 lõike 4 alusel tasumisele kuuluvast tulumaksust maha arvata § 47¹ kohaselt eelmises kvartalis teenitud kasumilt makstud avansilised maksed. Erinevalt kuni 31.12.2024 a. kehtivast korrast, kus jaotatud kasumilt tasumisele kuuluvast tulumaksust sai maha arvata vaid eelmistel kalendriaastatel makstud avansilised maksed, saab 2025.aastast maha arvata jooksva kalendriaastal makstud avansilisi makseid. Vastavalt üleminekusättele ei kohaldu muudatus 2024. aasta neljanda kvartali kasumilt makstud avansilisele maksele, mida ei saa maha arvata 2025. aastal jaotatud kasumilt tasumisele kuuluvast tulumaksust, vaid alates 2026. aastal jaotatud kasumilt tasumisele kuuluvast tulumaksust. Tulumaksuseaduse § 61 Lõike 70 kohaselt tasub mitteresidendist krediidasutuse Eesti filiaal TuMS §-s 47¹ sätestatud avansilise makse 2024. aasta neljandas kvartalis teenitud kasumilt 14% määraga.

Lisa 5 vormi TSD lisa 4 „Erisoodustused“ koodil 4120 näidatakse kulutused töötajate tervise edendamiseks. Alates 2025. aastast ei maksustata erisoodustusena TuMS § 48 lõikes 5⁵ nimetatud tervise edendamiseks tehtud kulutusi 400 euro ulatuses töötaja kohta aastas. Kuni 2024. aasta lõppuni kehtis tervise edendamise soodustus 100 eurot kvartalis.

Lisa 6 vormi TSD lisa 5 „Kingitused, annetused ja vastuvõtukulud“ muudatused tulenevad (TuMS § 49 lõike 4) muutmisest, mille kohaselt muudetakse residendist juriidilise isiku poolt tehtud väljamaksete tulumaksuga maksustamist, mis on seotud külaliste või koostööpartnerite toitlustamise, majutamise, transpordi või meelelahutusega. Residendist juriidilise isiku puhul ei maksustata neid väljamakseid kuni 32 euro ulatuses kalendrikuus. Alates 2025. aastast võib neid väljamakseid teha residendist juriidiline isik tulumaksuvabalt kuni 50 euro ulatuses kalendrikuus.

Lisa 7 vormi TSD lisa 6 „Ettevõtluse ja põhikirjalise tegevusega mitteseotud kulud ja muud väljamaksed ning maksustamise ebakõla põhjustanud summa“. Vormil asendatakse tulumaksu määra arv sõnadega „tulumaksu määr“ vastavas käändes.

Lisa 8 vormi TSD lisa 7 „Dividendid ja muud kasumieraldised, väljamaksed omakapitalist ja nendega seotud õigused, varjatud kasumieraldised, välismaiste kontrollitavate äriühingute kasum, tulumaks lahkumisel ning krediidasutuse avansiline tulumaks kasumilt“ muudeti krediidasutuse avansilise makse tulumaksu tasumise korda.

Alates 2025. aastast maksab krediidasutus kvartali kolmanda kuu 10. kuupäevaks Maksu- ja Tolliameti pangakontole tulumaksu avansilise makse eelmises kvartalis teenitud maksukohustuste täitmise eelselt kasumilt. Eelnõus muudetakse krediidasutuse avansilise makse tulumaksu määra. Alates 2025. aastast maksab krediidasutus kvartali kolmanda kuu 10. kuupäevaks Maksu- ja Tolliameti pangakontole tulumaksu avansilise makse TuMS § 4 lõikes 5 sätestatud 18% määraga eelmises kvartalis teenitud maksukohustuste täitmise eelselt kasumilt kehtinud 14% asemel. TuMS §

54 lõike 4¹ muutmise kohaselt võib residendist krediidasutus § 50 lõike 1 või 2 või § 50 lõike 2² alusel tasumisele kuuluvast tulumaksust maha arvata § 47¹ alusel eelmistel kalendriaastatel ja jooksva kalendriaastal makstud avansilised maksed. Paragrahvi 50 lõike 2² alusel tasumisele kuuluva tulumaksu arvestamisel võib nõuda enamakstud avansiliste maksete tagastamist.

Residendist krediidasutus tasub TuMS §-s 47¹ sätestatud avansilise makse 2024. aasta neljandas kvartalis teenitud kasumilt 14% määraga.

Lisa 8¹ vormil TSD lisa 8 „Kaupade ja reisijate rahvusvahelisest meritsi veost saadud tulu“ asendatakse tulumaksu määra arv sõnadega „tulumaksu määr.“

Lisa 9 vorm ESD „Erijuhtude sotsiaalmaksu ja kohustusliku kogumispensioni täiendava sissemakse deklaratsioon“. Tulenevalt SMS § 6 punktide 2¹ ja 3² kehtetuks tunnistamisest jäetakse vormi ESD punktist 6 välja järgmised read: punkti 2¹ tunnus – 6121 ja punkti 3² tunnus – 6132.

Lisa 10 tõendi vormi TSM „Residendist füüsilisele isikule tehtud väljamaksete, kinnipidamiste ja maksude tõend“ III samba sissemakse maksuvaba osa täiendatakse PEPPi sissemaksega.

Lisa 13 vorm INF 1 „dividendide, omakapitalist tehtud väljamaksete ja varjatud kasumieraldiste saajate deklaratsioon“. Vorm INF 1 kehtib alates 2025. aastast tehtud väljamaksetele. Ülemineku sätte kohaselt residendist äriühing peab kinni tulumaksu määraga 7% füüsilisele isikule makstud TuMS § 50 lõike 1¹ alusel tulumaksust vabastatud dividendilt või muult kasumieraldiselt, juhul kui dividendi või muu kasumieraldise aluseks olev kasum oli maksustatud kuni 2024. aasta 31. detsembrini kehtinud § 50¹ alusel.

Lisa 15 vormi INF 3 „Füüsiliste isikute tasutud koolituskulude deklaratsioon“ koodi 15060 punkti 3 täiendatakse lausega, mille alusel huvikoolis õppimise eest tasutud kulu käsitatakse koolituskuluna juhul, kui huvikoolis õppija on koolituskulu tasumise kalendriaasta 1. jaanuaril alla 18 aasta vanune. Kui 18-aastaseks saamisel õpib huvikoolis õppija põhikoolis, gümnaasiumis või kutseõppeasutuses, käsitatakse tema huvikoolis õppimise eest tasutud kulu jätkuvalt koolituskuluna kuni vastava tasemeõppe lõppemiseni või õpilase kooli nimekirjast väljaarvamiseni.

Lisa 17 vorm INF 5 „Täiendava kogumispensioni kindlustuslepingu ja PEPP-i lepinguna sõlmitud kindlustuslepingu alusel saadud kindlustusmaksete deklaratsioon“. Deklaratsiooni esitab kindlustusandja kogumispensionide seaduse § 63 tingimustele vastava täiendava kogumispensioni kindlustuslepingu alusel kalendriaastal saadud kindlustusmaksete osa kohta, mille tasumise eesmärk oli kindlustussumma maksmine kindlustuspensionina.

Deklaratsiooni on täiendatud sättega, mille kohaselt esitab deklaratsiooni kindlustusandja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/1238 artikli 2 punktis 4 nimetatud PEPP-i lepinguna sõlmitud kindlustuslepingu alusel kalendriaastal saadud kindlustusmaksete osa kohta, mille tasumise eesmärk oli kindlustussumma maksmine kindlustuspensionina. Deklaratsioonil ei näidata summat, mis on lepingusse kantud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/1238 artikli 44 kohase investeerimisvariandi muutmise või artiklite 52 ja 53 kohase PEPP-i pakkuja vahetamise käigus.

Lisa 18 vorm INF6 „Vabatahtliku pensionifondi osakute soetamiseks makstud summade ning PEPP-i lepingu sissemaksete deklaratsioon“ Deklaratsiooni esitab pensioniregistri pidaja kalendriaastal vabatahtliku pensionifondi, välja arvatud PEPP-ina registreeritud pensionifondide, osakute väljalaskmisel saadud summa ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/1238 artikli 2 punktis 15 nimetatud PEPPi pakkuja PEPP-i lepingu alusel kalendriaastal saadud sissemaksete summa kohta, arvestades TuMS § 28 lõike 1 punktides 1 ja 3 sätestatutuga. Deklaratsiooni ei esitata PEPP-i lepingu kohta, mis on sõlmitud kindlustuslepinguna.

Lisa 22 vorm INF 14 „Isikliku sõiduauto makstud hüvitise, koolituskulude ja tervise edendamise kulude katmise ning seotud isikute antud laenu deklaratsioon“ punkti 11 koodi 22150 näidatakse

koolituse sisu: kutseharidus, bakalaureuseõpe, magistriõpe, doktoriõpe, muud liiki õpe. Koodi 22150 täiendatakse TuMS § 26 lõikes 2¹ sätestatud huvikooli õppega.

Lisa 24 tõendi vorm TD „Omakapitalist tehtud väljamaksete, äriühingute ühinemisel või jagunemisel üleantud õiguste ja dividendide tõend“. Tõendil näitab väljamakse tegija maksustamisperioodil tehtud omakapitali ja dividendide ning muude kasumieraldiste väljamaksete ning äriühingute ühinemisel, jagunemisel või ümberkujundamisel üleantud õigused. Füüsiline isik, kes on saanud tõendi regulaarselt makstavate dividendide ja muude kasumieraldiste (väljamakse liik MDK) ja kinnipeetud tulumaksu kohta, täidab selle alusel füüsilise isiku tuludeklaratsiooni temale kalendriaasta jooksul residendist äriühingu poolt madalama maksumääraga makstud dividendide ja muude kasumieraldiste ning kinnipeetud tulumaksu kohta.

Lisa 26 tõendi vorm TPS „Töötaja eest tasutud täiendava kogumispensioni kindlustusmaksete ja vabatahtliku pensionifondi osakute soetamiseks makstud summade tõend“. Tõendil deklareerib tööandja avaliku teenistuja, töötaja või juriidilise isiku juhtimis- või kontrollrollorgani liikme (edaspidi töötaja) eest kalendriaasta jooksul tasutud TuMS §-s 28 sätestatud täiendava kogumispensioni kindlustuslepingu ja vabatahtliku pensionifondi osakute soetamiseks makstud summad. TuMS § 28 kohaselt lisatakse PEPP-i lepingu sissemaksete summa deklareerimise kohustus.

Eelnõu § 1 punktiga 4 tunnistatakse kehtetuks lisa 14.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on seotud Euroopa Liidu õigusega ja vastab EL nõuetele. Muudeti õigusakte, mis reguleerivad täiendavat kogumispensioni ja vastavaid pensioniskeeme pakkuvaid finantssektori ettevõtjaid, et tagada otsekohalduva PEPP-i määrase sujuv rakendamine Eestis. Eelnõus esitatud muudatused arvestavad PEPP-i määrauses sätestatud ja on sellega kooskõlas.

4. Määruse mõjud

Määruse eelnõuga muudetakse rahandusministri 29. novembri 2010. a määrusega nr 60 „Tulumaksuseadusest, sotsiaalmaksuseadusest, kogumispensionide seadusest ja töötuskindlustuse seadusest tulenevate deklaratsioonide ja tõendite vormide kinnitamine ning nende täitmise ja esitamise korrad“ kehtestatud deklaratsioonivorme, mis viiakse kooskõlla TuMS, SMS, KoPS ja teiste seaduste muudatustega. Täpsustatakse deklaratsioonivormide täitmise korda.

Eelnõu peamiseks mõjuks on riigi maksutulude suurenemine läbi tuludeklaratsioonide esitamise ja makstavate maksude.

Eelnõuga ei kaasne ettenähtavaid sotsiaalseid tagajärgi ega mõjusid riigi julgeolekule, rahvusvahelistele suhetele, keskkonnale, regionaalarengule ega riigi- või kohaliku omavalitsuse asutuste töökorraldusele.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Mõjusid on analüüsitud määruse aluseks olevate TuMS, SMS, KoPS ja teiste seaduste muutmise seaduste menetlemisel.

Määruse rakendamine eeldab maksuhaldurilt IT-arenduste tegemist seoses deklaratsioonivormide muutmisega, mis kaetakse Maksu- ja Tolliameti eelarvest.

6. Määruse jõustumine

Määrust rakendatakse 2025. aasta 1. jaanuarist.

7. Määruse kooskõlastamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu esitatakse arvamuse avaldamiseks Maksu- ja Tolliametile, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Maksumaksjate Liidule ning Audiitorkogule.

